

กลยุทธ์การสร้างเครือข่ายความร่วมมือเพื่อพัฒนาการนิเทศ
การศึกษาที่มีประสิทธิผล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ*

Strategic Development of Collaborative Networks for Effective
Educational Supervision in Primary Education Service Areas
in Northeast Thailand

รัชฎาภรณ์ โพธิ์สว่าง, อภิสิต สมศรีสุข และทรัพย์หิรัญม์ จันทรักษ์
Rachadaporn Posawang, Apisit Somsrisuk and Suphirun Jantarak
มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร, ประเทศไทย
Sakon Nakhon Rajabhat University, Thailand
Corresponding Author, E-mail: rachadaporn998@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาองค์ประกอบ 2) ศึกษาสภาพปัจจุบันและพึงประสงค์ 3) พัฒนากลยุทธ์ 4) ตรวจสอบความเหมาะสมและความเป็นไปได้กลยุทธ์การสร้างเครือข่ายความร่วมมือเพื่อพัฒนาการนิเทศการศึกษาที่มีประสิทธิผล ใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Methods Research) กลุ่มตัวอย่างคือศึกษานิเทศก์ จำนวน 265 คน ได้มาโดยการสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multi-stage Sampling) เครื่องมือวิจัยผ่านการตรวจสอบความตรงและมีค่าความเที่ยงสูงผิดปกติ (Cronbach's alpha = 1.000) เนื่องจากเครื่องมือผ่านการตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาจากผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน (IOC) และมีการทดลองใช้ (Try-out) กับกลุ่มที่มีลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่างจนได้ข้อคำถามที่ชัดเจนและสอดคล้องกันอย่างสมบูรณ์ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ยร้อยละ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์ข้อมูลค่า PNI_{modified}

ผลการวิจัยพบว่า 1) องค์ประกอบการสร้างเครือข่ายฯ มี 6 ด้าน ได้แก่ ทักษะภาวะผู้นำ การกำหนดวัตถุประสงค์ การมีส่วนร่วม การพัฒนาสมาชิก การปฏิบัติงาน และการติดตามประเมินผล มีความเหมาะสมระดับมากที่สุด 2) สภาพปัจจุบันมีค่าเฉลี่ยระดับมาก ($\bar{x} = 4.19$) สภาพที่พึงประสงค์

*ได้รับบทความ: 21 พฤษภาคม 2568; แก้ไขบทความ: 9 มีนาคม 2569; ตอปรับตีพิมพ์: 18 มีนาคม 2569
Received: May 21, 2025; Revised: March 9, 2026; Accepted: March 18, 2026

ระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.54$) โดยมีค่าดัชนีความต้องการจำเป็น (PNI modified) รวมเท่ากับ 0.084
3) กลยุทธ์ที่พัฒนาขึ้น ประกอบด้วย วิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าประสงค์ กลยุทธ์ โครงการ และตัวชี้วัด และ
4) ผลการตรวจสอบกลยุทธ์มีความเหมาะสมและความเป็นไปได้ในระดับมากที่สุด

คำสำคัญ: การสร้างเครือข่ายความร่วมมือ; การนิเทศการศึกษา; ประสิทธิภาพ

Abstract

This research aimed to: (1) examine the components; (2) investigate the current and desirable conditions; (3) develop strategies; and (4) assess the appropriateness and feasibility of strategies for building collaborative networks to enhance effective educational supervision. A mixed methods research design was employed. The sample consisted of 265 educational supervisors, selected through multi-stage sampling. The research instruments were validated and demonstrated an exceptionally high reliability coefficient (Cronbach's alpha = 1.000), as they were reviewed for content validity by five experts using the Index of Item-Objective Congruence (IOC) and pilot-tested with a group similar to the sample to ensure clarity and consistency of the items. The statistics used for data analysis included percentage, mean, standard deviation, and the modified Priority Needs Index (PNI_{modified}).

The findings revealed that: (1) the components of collaborative network building comprised six aspects leadership skills, goal setting, participation, member development, operations, and monitoring and evaluation which were rated at the highest level of appropriateness; (2) the current condition was at a high level ($\bar{X} = 4.19$), while the desirable condition was at the highest level ($\bar{X} = 4.54$), with an overall modified PNI of 0.084; (3) the developed strategies included vision, mission, goals, strategies, projects, and indicators; and (4) the evaluation of the strategies indicated that they were appropriate and highly feasible.

Keywords: Collaborative Networking; Educational Supervision; Effectiveness

1. บทนำ

กลยุทธ์มีความสำคัญกับการพัฒนาทางการศึกษา เป็นตัวกำหนดทิศทาง เป้าหมาย และวิธีดำเนินการที่ชัดเจน ทั้งนี้มีประเด็นยุทธศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้แก่ การเสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับการพัฒนาผู้เรียนอย่างมีคุณภาพ สร้างการมีส่วนร่วม

ร่วมพัฒนาคุณภาพผู้เรียน เพิ่มโอกาสให้กับผู้เรียนเข้าถึงการบริการการศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีคุณภาพ ลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา มีการพัฒนาระบบการบริหารจัดการ การกระจายอำนาจและความรับผิดชอบ ส่งเสริมเครือข่ายและการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการ ส่งเสริมการนำผลการวิจัยไปใช้เพื่อพัฒนานโยบายและเป็นฐานในการพัฒนาการจัดการศึกษาของเขตพื้นที่การศึกษา สถานศึกษา (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2565, หน้า 2)

กระบวนการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ให้บรรลุตามเป้าหมายของการปฏิรูปการศึกษา ประกอบด้วย 3 กระบวนการ ได้แก่ กระบวนการบริหาร กระบวนการเรียนการสอน และกระบวนการนิเทศการศึกษา ซึ่งกระบวนการนิเทศการศึกษา เป็นกระบวนการสำคัญ ที่ศึกษานิเทศก์ ใช้ในการแนะนำช่วยเหลือครู ให้สามารถจัดกิจกรรมการเรียนรู้ได้อย่าง มีประสิทธิภาพ ซึ่งจะขึ้นอยู่กับทักษะและความสามารถของศึกษานิเทศก์ ผู้ทำงานร่วมกับครู ตลอดจนเทคนิคและวิธีการต่างๆ ที่ศึกษานิเทศก์นำมาใช้ในการนิเทศการศึกษา โดยให้ครู มีโอกาสค้นคว้างานที่จะต้องทำด้วยตนเอง เพื่อให้เกิดความงอกงามขึ้น (หน่วยศึกษานิเทศก์, 2564, หน้า 6)

เครือข่ายการเชื่อมโยงของคน กลุ่มของคน หรือกลุ่มองค์กรที่สมัครใจ ที่จะแลกเปลี่ยนข่าวสาร ร่วมกันหรือทำกิจกรรมร่วมกัน ภายใต้เป้าหมายและวิธีการทำงานร่วมกันอย่างเป็นระบบ สมาชิกในเครือข่ายเป็นไปใน 3 ลักษณะ คือ 1) ปังเจก หมายถึง สมาชิกที่เป็นตัวบุคคล ไม่มีกลุ่มหรือองค์กรใดๆ รองรับ บุคคลอาจมีศักยภาพ และความสัมพันธ์ที่กว้างขวางแตกต่างกัน 2) จุดประสานหรือองค์กรประสาน หมายถึง สมาชิกที่เป็นกลุ่ม องค์กรหรือสถาบันที่มีศักยภาพในการจัดการประสานเชื่อมโยงกับบุคคล กลุ่มหรือองค์กรอื่นๆ 3) เครือข่าย หมายถึง สมาชิกที่มีเครือข่ายย่อยอยู่ข้างหลังและพร้อมที่จะเข้าร่วมกิจกรรม สาธารณะต่างๆ ตามจังหวะ โอกาสและประเด็นที่สนใจ (กุลทัต หงส์ขยางกูร และปรัชญานันท์ เทียงจรรยา, 2565, หน้า 3)

การสร้างเครือข่ายความร่วมมือ ที่อยู่บนพื้นฐานของความเข้าใจในวัตถุประสงค์ของการทำงาน ร่วมกัน การแบ่งงานกันทำ การแบ่งปันความรู้และประสบการณ์ร่วมกัน บทบาทของความร่วมมือจะขยายออกไปจากการให้ความร่วมมือทางการศึกษา ไปสู่ความร่วมมือในการสร้างความเข้มแข็งในด้านอื่นๆ องค์กรประกอบหลักของเครือข่ายความร่วมมือ ได้แก่การมีสมาชิก ผู้นำเครือข่าย การมีส่วนร่วมของสมาชิก การเรียนรู้ร่วมกัน การลงทุน การสื่อสาร การมีผลประโยชน์ร่วมกัน และความสนใจร่วมกัน รวมทั้งสมาชิกต้องพึ่งพาซึ่งกันและกัน มีความเสมอภาค สมัครใจ การแลกเปลี่ยน การบริหารจัดการ และการปฏิบัติงาน โดยมีจุดหมายร่วมกัน (Greenberg & Baron, 1995, p. 532)

จากสภาพปัญหาดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยเห็นว่า การสร้างเครือข่ายความร่วมมือในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาเป็นกระบวนการสำคัญที่จะช่วยให้การนิเทศการศึกษาประสบผลสำเร็จได้ นอกจากนี้ เครือข่ายความร่วมมือการนิเทศการศึกษายังเป็นตัวกลางสำคัญในการประสานความร่วมมือทั้งด้านการ

ระดมทรัพยากร การสร้างสรรค์ และพัฒนาการนิเทศร่วมกัน อีกทั้งการใช้เครือข่ายเป็นเวทีในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ การช่วยเหลือในการแก้ปัญหา และการพัฒนางานตามนโยบาย โดยเฉพาะอย่างยิ่งความจำเป็นของการสร้างเครือข่ายความร่วมมือในบริบทของภาคตะวันออกเฉียงเหนือที่ไม่ได้เป็นเพียงการแก้ปัญหาด้านขนาดพื้นที่และทรัพยากรที่จำกัดเท่านั้น แต่เป็นการดึงเอาทุนทางสังคมที่เข้มแข็งของชุมชนมาเป็นฐานในการขับเคลื่อนการนิเทศการศึกษา กลยุทธ์การสร้างเครือข่ายจึงทำหน้าที่เป็นกลไกเชิงระบบที่เชื่อมโยงศึกษานิเทศก์และสถานศึกษาเข้าด้วยกัน เพื่อสร้างพลังร่วม (Synergy) ในการยกระดับคุณภาพการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับบริบทและความต้องการที่แท้จริงของท้องถิ่น จากเหตุผลดังกล่าว ทำให้ผู้วิจัย สนใจที่จะทำการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับกลยุทธ์การสร้างเครือข่ายความร่วมมือเพื่อพัฒนาการนิเทศการศึกษาที่มีประสิทธิผล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยใช้กระบวนการวิจัยแบบผสมวิธี เพื่อใช้เป็นแนวทางในการพัฒนา กระบวนการนิเทศการศึกษา ในการสร้างความเข้มแข็งในการพัฒนางานของศึกษานิเทศก์ที่ส่งผลไปสู่การพัฒนาการศึกษาของผู้เรียนในลำดับต่อไป

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาองค์ประกอบการสร้างเครือข่ายความร่วมมือเพื่อพัฒนาการนิเทศการศึกษาที่มีประสิทธิผล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
2. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการสร้างเครือข่าย ความร่วมมือเพื่อพัฒนาการนิเทศการศึกษาที่มีประสิทธิผล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
3. เพื่อพัฒนากลยุทธ์การสร้างเครือข่ายความร่วมมือเพื่อพัฒนาการนิเทศการศึกษาที่มีประสิทธิผล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
4. เพื่อตรวจสอบความเหมาะสม และความเป็นไปได้ ของกลยุทธ์การสร้างเครือข่ายความร่วมมือเพื่อพัฒนาการนิเทศการศึกษาที่มีประสิทธิผล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

3. วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยแบบผสมวิธี โดยแบ่งการดำเนินการวิจัยออกเป็น 4 ระยะ ดังนี้ ระยะที่ 1 ศึกษาองค์ประกอบการสร้างเครือข่ายความร่วมมือเพื่อพัฒนาการนิเทศการศึกษา โดยการศึกษาเอกสาร งานวิจัย และการประเมินความเหมาะสมขององค์ประกอบโดยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน ระยะที่ 2 ศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ ในการสร้างเครือข่ายความร่วมมือเพื่อพัฒนาการนิเทศการศึกษาที่มีประสิทธิผล โดยใช้แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์

เพื่อให้ได้มาซึ่งความต้องการจำเป็น จากศึกษานิเทศก์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา จำนวน 265 คน โดยการสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน ระยะที่ 3 การพัฒนากลยุทธ์การสร้างเครือข่ายความร่วมมือเพื่อพัฒนาการนิเทศการศึกษาที่มีประสิทธิผล โดยใช้การสนทนากลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 9 คน ระยะที่ 4 การตรวจสอบความเหมาะสม และความเป็นไปได้ของการสร้างเครือข่ายความร่วมมือเพื่อพัฒนาการนิเทศการศึกษาที่มีประสิทธิผล จากศึกษานิเทศก์ จำนวน 276 คน โดยการสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน

4. สรุปผลการวิจัย

การนิเทศการศึกษาที่มีประสิทธิผลในยุคใหม่ไม่ได้พึ่งพาเพียงตัวบุคคล แต่ต้องอาศัยระบบเครือข่ายที่ประกอบด้วย 6 ด้านหลัก โดยเน้นความสำคัญไปที่การมีส่วนร่วม และ กระบวนการปฏิบัติงาน เป็นฐานรากสำคัญ แม้สภาพปัจจุบันของการนิเทศจะอยู่ในระดับที่ดี แต่ความต้องการที่แท้จริงมุ่งเน้นไปที่การยกระดับสู่มาตรฐานขั้นสูง โดยเฉพาะด้านการติดตามและประเมินผล ซึ่งเป็นจุดที่มีช่องว่างความต้องการจำเป็น (PNI) สูงที่สุด สะท้อนว่าระบบนิเทศต้องการกลไกการตรวจสอบที่ชัดเจนและสะท้อนผลได้จริง กลยุทธ์ที่พัฒนาขึ้นทั้ง 5 ด้าน แสดงให้เห็นถึงการปรับตัวของศึกษานิเทศก์จากการเป็นผู้กำกับดูแล (Inspector) สู่การเป็นผู้อำนวยความสะดวก (Facilitator) ที่ใช้เทคโนโลยีดิจิทัลและพลังของชุมชนมาเป็นตัวขับเคลื่อน ซึ่งจากการวิจัยพบว่า

ระยะที่ 1 การศึกษาองค์ประกอบการสร้างเครือข่ายความร่วมมือเพื่อพัฒนาการนิเทศการศึกษาที่มีประสิทธิผล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พบว่ามีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.61$) โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย คือ การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงาน ($\bar{X} = 4.74$) การปฏิบัติงานของเครือข่าย ($\bar{X} = 4.69$) การมีทักษะภาวะผู้นำ ($\bar{X} = 4.68$) การกำหนดวัตถุประสงค์ ($\bar{X} = 4.56$) การพัฒนาสมาชิกเครือข่าย ($\bar{X} = 4.56$) การติดตามการประเมินผล ($\bar{X} = 4.46$) ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ผลการประเมินความเหมาะสมองค์ประกอบการสร้างเครือข่ายความร่วมมือเพื่อพัฒนาการนิเทศการศึกษาที่มีประสิทธิผล โดยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน

องค์ประกอบ	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1. การมีทักษะภาวะผู้นำ	4.68	.22	มากที่สุด
2. การกำหนดวัตถุประสงค์		.38	มากที่สุด
3. การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงาน	4.74	.25	ปานกลาง

องค์ประกอบ	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
4. การพัฒนาสมาชิกเครือข่าย	4.56	.51	มากที่สุด
5. การปฏิบัติงานของเครือข่าย	4.69	.45	มากที่สุด
6. การติดตามการประเมินผล	4.46	.51	มาก
รวม	4.61	.31	มากที่สุด

ระยะที่ 2 การศึกษาสภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์ของการสร้างเครือข่าย ความร่วมมือ เพื่อพัฒนาการนิเทศการศึกษาที่มีประสิทธิผล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ในภาค ตะวันออกเฉียงเหนือ พบว่า สภาพปัจจุบันของการสร้างเครือข่ายความร่วมมือเพื่อพัฒนาการนิเทศการ ศึกษาที่มีประสิทธิผลโดยรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.19$) โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยเรียงลำดับจากมากไปหา น้อย คือด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงาน ($\bar{X} = 4.23$) และรองลงมา คือด้านที่มีทักษะภาวะผู้นำ ($\bar{X} = 4.22$) ด้านการปฏิบัติงานของเครือข่าย ($\bar{X} = 4.21$) ด้านการพัฒนาสมาชิกเครือข่าย ($\bar{X} = 4.20$) ด้านการกำหนดวัตถุประสงค์ ($\bar{X} = 4.17$) และด้านการติดตามการประเมินผล ($\bar{X} = 4.13$) สภาพที่พึง ประสงค์ของการสร้างเครือข่ายความร่วมมือเพื่อพัฒนาการนิเทศการศึกษา ที่มีประสิทธิผล โดยรวมอยู่ใน ระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.54$) โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย คือด้านที่มีทักษะภาวะ ผู้นำ ($\bar{X} = 4.58$) และรองลงมา คือด้านการปฏิบัติงานของเครือข่าย ($\bar{X} = 4.56$) ด้านการมีส่วนร่วมใน การปฏิบัติงาน ($\bar{X} = 4.55$) ด้านการพัฒนาสมาชิกเครือข่าย ($\bar{X} = 4.54$) ด้านการกำหนดวัตถุประสงค์ และด้านการติดตามการประเมินผล ($\bar{X} = 4.53$) ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ผลการวิเคราะห์สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการสร้างเครือข่ายความร่วมมือเพื่อ พัฒนาการนิเทศการศึกษาที่มีประสิทธิผล โดยรวม

องค์ประกอบ	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่พึงประสงค์			PNI _{modified}	ลำดับ
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล		
1. การมีทักษะภาวะผู้นำ	4.22	.78	มาก	4.58	.59	มากที่สุด	0.086	2
2. การกำหนดวัตถุประสงค์	4.17	.74	มาก	4.53	.63	มากที่สุด	0.086	3
3. การมีส่วนร่วมในการ ปฏิบัติงาน	4.23	.72	มาก	4.55	.63	มากที่สุด	0.076	6

องค์ประกอบ	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่พึงประสงค์			PNI _{modified}	ลำดับ
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล		
4. การพัฒนาสมาชิก เครือข่าย	4.20	.73	มาก	4.54	.62	มากที่สุด	0.080	5
5. การปฏิบัติงานของ เครือข่าย	4.21	.72	มาก	4.56	.62	มากที่สุด	0.082	4
6. การติดตามการประเมินผล	4.13	.75	มาก	4.53	.61	มากที่สุด	0.095	1
รวม	4.19	.74	มาก		.61	มากที่สุด	0.084	

ระยะที่ 3 การพัฒนากลยุทธ์การสร้างเครือข่ายความร่วมมือเพื่อพัฒนาการนิเทศการศึกษาที่มีประสิทธิผล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พบว่า ผลการตรวจสอบความเหมาะสม ความเป็นไปได้ ของกลยุทธ์การสร้างเครือข่ายความร่วมมือเพื่อพัฒนาการนิเทศการศึกษาที่มีประสิทธิผล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือโดยภาพรวมมีความเหมาะสมและ ความเป็นไปได้อยู่ในระดับมากที่สุด ทั้ง 5 กลยุทธ์ โดยมีความเหมาะสมเฉลี่ย ($\bar{X} = 4.91$) ความเป็นไปได้เฉลี่ย ($\bar{X} = 4.89$) ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ผลการตรวจสอบความเหมาะสม ความเป็นไปได้ ของกลยุทธ์การสร้างเครือข่ายความร่วมมือเพื่อพัฒนาการนิเทศการศึกษาที่มีประสิทธิผล (กลยุทธ์ที่ 1-5)

องค์ประกอบ	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่พึงประสงค์			PNI _{modified}	ลำดับ
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล		
1. พัฒนาทักษะการนิเทศ และทักษะดิจิทัลให้แก่ครู และผู้นิเทศ	4.92	.27	มากที่สุด	4.89	.40	มากที่สุด	0.086	2
2. ส่งเสริมการแลกเปลี่ยน องค์ความรู้และนวัตกรรม การนิเทศ	4.91	.28	มากที่สุด	4.90	.34	มากที่สุด	0.086	3
3. การประเมินและ ปรับปรุงการนิเทศอย่าง ยั่งยืน	4.92	.29	มากที่สุด	4.89	.36	มากที่สุด	0.076	6

องค์ประกอบ	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่พึงประสงค์			PNI _{modified}	ลำดับ
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล		
4. การใช้เทคโนโลยีเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการนิเทศและการติดตามผล	4.92	.27	มากที่สุด	4.90	.31	มากที่สุด	0.086	2
5. สร้างเครือข่ายความร่วมมือระหว่างหน่วยงานการศึกษาและชุมชน	4.92	.27	มากที่สุด	4.91	.29	มากที่สุด	0.086	3
รวมเฉลี่ยกลยุทธ์	4.91	.27	มากที่สุด	4.89	.40	มากที่สุด	0.076	6

ระยะที่ 4 การตรวจสอบความเหมาะสม และความเป็นไปได้ ของกลยุทธ์การสร้างเครือข่ายความร่วมมือเพื่อพัฒนาการนิเทศการศึกษาที่มีประสิทธิผล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 276 คน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับ กลยุทธ์การสร้างเครือข่ายความร่วมมือเพื่อพัฒนาการนิเทศการศึกษาที่มีประสิทธิผล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยด้านวิสัยทัศน์มีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.91$) ความเป็นไปได้ ($\bar{X} = 4.89$) ด้านพันธกิจมีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.90$) ความเป็นไปได้ ($\bar{X} = 4.88$) ด้านเป้าประสงค์ มีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.90$) ความเป็นไปได้ ($\bar{X} = 4.88$) ด้านกลยุทธ์ มีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.91$) ความเป็นไปได้ ($\bar{X} = 4.89$) ด้านกิจกรรมมีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.91$) ความเป็นไปได้ ($\bar{X} = 4.89$) และตัวชี้วัดมีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.91$) ความเป็นไปได้ ($\bar{X} = 4.89$) ดังตารางที่ 4

ตารางที่ 4 ผลการตรวจสอบความเหมาะสม ความเป็นไปได้ของกลยุทธ์การสร้างเครือข่ายความร่วมมือเพื่อพัฒนาการนิเทศการศึกษาที่มีประสิทธิผล (ภาพรวม)

รายการ	ความเหมาะสม			ความเป็นไปได้		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
วิสัยทัศน์	4.91	.31	มากที่สุด	4.89	.37	มากที่สุด
พันธกิจ	4.90	.31	มากที่สุด	4.88	.38	มากที่สุด
เป้าประสงค์	4.90	.31	มากที่สุด	4.88	.39	มากที่สุด
กลยุทธ์	4.91	.27	มากที่สุด	4.89	.40	มากที่สุด

รายการ	ความเหมาะสม			ความเป็นไปได้		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
กิจกรรม	4.91	.28	มากที่สุด	4.89	.33	มากที่สุด
ตัวชี้วัด	4.91	.28	มากที่สุด	4.89	.32	มากที่สุด

5. อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัยเรื่อง กลยุทธ์การสร้างเครือข่ายความร่วมมือเพื่อพัฒนาการนิเทศการศึกษาที่มีประสิทธิผล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ผู้วิจัยมีประเด็นในการอภิปรายผลตามความมุ่งหมายของการวิจัยดังนี้

1. การศึกษาองค์ประกอบการสร้างเครือข่ายความร่วมมือเพื่อพัฒนาการนิเทศการศึกษาที่มีประสิทธิผล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พบว่า มี 6 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) การมีทักษะภาวะผู้นำ 2) การกำหนดวัตถุประสงค์ 3) การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงาน 4) การพัฒนาสมาชิกเครือข่าย 5) การปฏิบัติงานของเครือข่าย 6) การติดตามการประเมินผล องค์ประกอบทั้ง 6 องค์ประกอบ ในภาพรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อเรียงลำดับจากมากไปน้อย คือการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงาน การปฏิบัติงานของเครือข่าย การมีทักษะภาวะผู้นำ การกำหนดวัตถุประสงค์ การพัฒนาสมาชิกเครือข่าย และการติดตามการประเมินผล โดยที่การสร้างเครือข่ายไม่ใช่เพียงการรวมกลุ่ม แต่คือการสร้างพลังร่วมที่ต้องอาศัยภาวะผู้นำในการกำหนดทิศทาง และอาศัยการมีส่วนร่วมเพื่อให้เกิดความรู้สึกเป็นเจ้าของ ซึ่งจะนำไปสู่ความยั่งยืนในการปฏิบัติงาน สอดคล้องกับงานวิจัยของสุตา มงคลสิทธิ์ (2562) กล่าวว่า องค์ประกอบกลยุทธ์การสร้างเครือข่ายความร่วมมือเพื่อพัฒนาการจัดการศึกษาในโรงเรียนเอกชนจังหวัดชลบุรี ประกอบด้วย 1) การตระหนักถึงความจำเป็นของเครือข่าย 2) การประสานแสวงหาผู้ร่วมพัฒนาเครือข่าย 3) การสร้างพันธสัญญาร่วมกัน 4) การบริหารจัดการเครือข่าย 5) การติดตามผลพัฒนาการปฏิบัติงานของเครือข่าย และ 6) การธำรงรักษาสร้างความต่อเนื่องของเครือข่าย สอดคล้องกับงานวิจัยของทนันเดช ยงศ์กมล (2562) กล่าวว่า การสร้างเครือข่าย ประกอบด้วย 1) โครงสร้างสมาชิกเครือข่าย 2) การมีส่วนร่วมในการกำหนดเป้าหมายและวัตถุประสงค์ 3) การมีส่วนร่วมในการกำหนดวิสัยทัศน์หรือนโยบาย 4) การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานตามโครงการหรือกิจกรรม 5) การมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผล 6) การดำเนินงาน การมีส่วนร่วมในการปรับปรุงการดำเนินงาน 7) การติดต่อสื่อสารภายในเครือข่ายและรูปแบบวิธีการติดต่อสื่อสารภายในเครือข่ายที่หลากหลาย สอดคล้องกับงานวิจัยของวาสิกา อัครนิตย์ (2562) กล่าวว่า องค์ประกอบการสร้างเครือข่ายความร่วมมือเพื่อพัฒนาโรงเรียนในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ ประกอบด้วย 1) ด้านการกำหนด

สมาชิกเครือข่าย 2) ด้านการกำหนดวัตถุประสงค์ 3) ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงาน 4) ด้านการมีทักษะภาวะผู้นำ 5) ด้านการประสานงานของเครือข่าย 6) ด้านการติดตาม ประเมินผล 7) ด้านวัฒนธรรมองค์กร 8) ด้านทรัพยากรท้องถิ่น 9) ด้านนโยบายทางการศึกษา และ 10) ด้านเทคโนโลยี สอดคล้องกับแนวคิดของ Azorin (2022, pp. 1-10) ที่ระบุว่า การสร้างเครือข่ายความร่วมมือ เป็นนวัตกรรมเชิงกลยุทธ์ที่ช่วยทำลายกำแพงการทำงานแบบแยกส่วน โดยเฉพาะด้านทักษะภาวะผู้นำและการมีส่วนร่วมที่เป็นกลไกสำคัญในการขับเคลื่อนเครือข่าย นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ Prenger, Poortman, & Handelzalts (2021, p. 13-52) ที่พบว่าเครือข่ายที่มีการกำหนดวัตถุประสงค์ชัดเจนและมีการพัฒนาสมาชิกอย่างต่อเนื่อง จะส่งผลโดยตรงต่อการยกระดับคุณภาพการเรียนการสอนอย่างยั่งยืน

2. การศึกษาสภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์ของการสร้างเครือข่ายความร่วมมือเพื่อพัฒนาการนิเทศการศึกษาที่มีประสิทธิผล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พบว่า มีความต้องการจำเป็น โดยรวมเท่ากับ เรียงลำดับความสำคัญ จากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านการติดตามการประเมินผล ด้านการมีทักษะภาวะผู้นำ และด้านการกำหนดวัตถุประสงค์ ด้านการปฏิบัติงานของเครือข่าย ด้านการพัฒนาสมาชิกเครือข่าย และด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงาน ตามลำดับ ซึ่งในระบบการบริหารจัดการที่มีความซับซ้อน ข้อมูลย้อนกลับ คือ หัวใจสำคัญของการปรับปรุงงาน การติดตามผลไม่ใช่การจับผิด แต่คือการสร้าง การประเมินแบบเสริมพลังที่ช่วยให้คนทำงานมองเห็นจุดอ่อนและพัฒนาได้ทันที สอดคล้องกับงานวิจัยของนฤมล ตุงคะศิริ (2559) กล่าวว่า การติดตามและประเมินผลเป็นกระบวนการที่สำคัญกระบวนการหนึ่งของกระบวนการจัดการองค์การ สอดคล้องกับงานวิจัยของสำนักงานศึกษาธิการภาค 9 (2562) กล่าวว่า การติดตามและการประเมินผลเป็นหัวใจของการทำงานให้ประสบผลสำเร็จ งานที่มีความซับซ้อนและต้องการความคิดริเริ่มสร้างสรรค์สูงยิ่งต้องมีการติดตามและประเมินผลที่จริงจัง การติดตามผลและประเมินผลที่ทรงพลังที่สุดคือ การติดตามและประเมินผลแบบมีส่วนร่วม ซึ่งจัดเป็นการประเมินผลแบบเอื้ออำนวย สอดคล้องกับคู่มือการปฏิบัติงานของนลินรัตน์ สุขนิത്യกิติกุล (2563) กล่าวว่า การติดตามและประเมินผลโครงการเป็นกิจกรรมที่มีความสำคัญอย่างยิ่งในการบริหารโครงการ การประเมินผลโครงการเป็นกระบวนการที่ให้ข้อมูลย้อนกลับซึ่งสามารถนำมาใช้ในการปรับปรุงการดำเนินงานของโครงการให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น สอดคล้องกับ Harris and Jones (2020, p. 347-354) ที่ชี้ให้เห็นว่าในบริบทหลังวิกฤตการณ์โลก เครือข่ายการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (Professional Learning Networks: PLNs) จำเป็นต้องปรับตัวสู่ความยืดหยุ่นและใช้เทคโนโลยีมาเสริมสร้างความคล่องตัว (Agility) เพื่อให้การนิเทศสามารถตอบสนองต่อปัญหาหน้างานได้อย่างทันทั่วทั้งที่

3. การพัฒนากลยุทธ์การสร้างเครือข่ายความร่วมมือเพื่อพัฒนาการนิเทศการศึกษาที่มีประสิทธิผล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือประกอบด้วย วิสัยทัศน์ 5 พันธกิจ 5 เป้าประสงค์ 5 กลยุทธ์ 10 โครงการ/กิจกรรม และ 15 ตัวชี้วัด ทั้งนี้เนื่องจากการ

พัฒนากลยุทธ์การสร้างเครือข่ายความร่วมมือเพื่อพัฒนาการนิเทศการศึกษาที่มีประสิทธิผล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีกระบวนการพัฒนาประกอบด้วย 1) การวิเคราะห์สภาพแวดล้อม 2) การกำหนดกลยุทธ์ 3) การตรวจสอบและประเมินกลยุทธ์ โดยที่การนิเทศในทศวรรษหน้าต้องเผชิญกับความเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยีและความหลากหลายของพื้นที่ กลยุทธ์จึงต้องเน้นที่การสร้างวัฒนธรรมความไว้วางใจ และการใช้นวัตกรรมดิจิทัล เพื่อให้การสื่อสารในเครือข่ายไร้รอยต่อ สอดคล้องกับงานวิจัยของภูมิภัทร กลางโคตร และคณะ (2561, หน้า 63-71) ได้ศึกษากลยุทธ์การบริหารโรงเรียนเพื่อเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้แบบมืออาชีพสำหรับโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยสังเคราะห์องค์ประกอบของกระบวนการบริหารกลยุทธ์ว่า มี 4 ขั้นตอน ดังนี้ 1) การวิเคราะห์สภาวะแวดล้อม 2) การกำหนดกลยุทธ์ 3) การนำกลยุทธ์ไปปฏิบัติ และ 4) การควบคุมกลยุทธ์ สอดคล้องกับงานวิจัยของนงคริักษ์ เคนไชยวงศ์ (2561) ได้ศึกษากลยุทธ์การจัดการศึกษาแบบเรียนรวมอย่างมีประสิทธิภาพสำหรับโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยทำการสังเคราะห์กระบวนการพัฒนากลยุทธ์และสรุปว่ากระบวนการพัฒนากลยุทธ์ ประกอบด้วย 1) การวิเคราะห์สภาพแวดล้อม 2) การกำหนดกลยุทธ์ 3) การปฏิบัติตามกลยุทธ์ และ 4) การประเมินผลและควบคุมกลยุทธ์ และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของประทีป ทับโพน (2563) ได้ศึกษากลยุทธ์การบริหารสถานศึกษาด้วยความรับผิดชอบต่อสังคมของโรงเรียนสังกัดเทศบาล ได้สรุปการพัฒนากลยุทธ์ มีขั้นตอน ดังนี้ 1) การประเมินและวิเคราะห์สภาพแวดล้อม 2) การกำหนดทิศทาง 3) การกำหนดกลยุทธ์ 4) การนำกลยุทธ์ไปปฏิบัติ และ 5) การประเมินผลงานและควบคุมกลยุทธ์ สอดคล้องกับหลักการของ Donitsa-Schmidt and Zuzovsky (2024, pp. 816-833) ที่อภิปรายว่าการนิเทศการศึกษาในทศวรรษหน้า ต้องเปลี่ยนบทบาทจาก ผู้ตรวจการ (Inspectors) เป็นผู้อำนวยการความสะดวกในเครือข่าย โดยมุ่งเน้นการสร้างวัฒนธรรมความไว้วางใจและการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน ซึ่งเป็นหัวใจสำคัญของกลยุทธ์ที่ผู้วิจัยได้นำเสนอ

4. การตรวจสอบความเหมาะสม และความเป็นไปได้ของกลยุทธ์การสร้างเครือข่ายความร่วมมือเพื่อพัฒนาการนิเทศการศึกษาที่มีประสิทธิผล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พบว่า วิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าประสงค์ กลยุทธ์ โครงการ/กิจกรรม และตัวชี้วัด มีความเหมาะสม และความเป็นไปได้ ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด จากการสอบถามความคิดเห็นของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องที่เป็นกลุ่มผู้ใช้กลยุทธ์ ทำให้ได้กลยุทธ์ที่มีความเหมาะสม และความเป็นไปได้ สอดคล้องกับงานวิจัยของภาณุมาศ เฉลยนาต (2556) ได้ศึกษากลยุทธ์การระดมทรัพยากรทางการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 และ เขต 2 การประเมินกลยุทธ์การระดมทรัพยากรทางการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า ผลการประเมินกลยุทธ์ในด้านความเหมาะสม ประโยชน์ และการมีความเป็นไปได้ อยู่ในระดับมากขึ้นไป สอดคล้องกับ

งานวิจัยของแดนไพโร สีมามาก (2564) ได้ศึกษากลยุทธ์การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างมีประสิทธิภาพสำหรับโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พบว่า ผลการประเมินมีความเหมาะสม ความเป็นไปได้ อยู่ในระดับมากที่สุดทุกองค์ประกอบทั้ง วิทยาลัย ศักดิ์ พิณธกิจ เป้าประสงค์ กลยุทธ์ โครงการ/กิจกรรม และตัวชี้วัดความสำเร็จ และสอดคล้องกับงานวิจัยของสรญา วัชรสังาศ (2564) ได้ศึกษากลยุทธ์การพัฒนาทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรมของนักเรียนประถมศึกษา ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พบว่า ผลการประเมินกลยุทธ์ในภาพรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด จะเห็นได้ว่าการได้มาซึ่งกลยุทธ์ที่มีความเหมาะสม เป็นไปได้นั้น ต้องผ่านกระบวนการวิจัยและการพัฒนา กลยุทธ์อย่างหลากหลายขั้นตอนจึงจะเกิดความเชื่อมั่นว่าได้กลยุทธ์ที่มีความน่าเชื่อถือ มีความเหมาะสม ความเป็นไปได้ สามารถนำไปใช้ได้จริง

6. ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 จากข้อค้นพบของการวิจัยในครั้งนี้ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือควรนำผลการวิจัยไปกำหนดเป็นแนวทางในการสร้างเครือข่ายความร่วมมือเพื่อพัฒนาการนิเทศการศึกษาของสถานศึกษา ในสังกัด

1.2 สถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือควรนำคู่มือการใช้กลยุทธ์การสร้างเครือข่ายความร่วมมือเพื่อพัฒนาการนิเทศการศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เป็นแนวทางในการนิเทศการศึกษา

1.3 ผู้บริหารสถานศึกษาควรนำกลยุทธ์การสร้างเครือข่ายความร่วมมือระหว่างหน่วยงานการศึกษาและชุมชนไปใช้ เพื่อให้การพัฒนาการนิเทศการศึกษาเกิดประสิทธิภาพโดยการประสานความร่วมมือกับผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง

2. ข้อเสนอแนะการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาวิจัยเชิงลึกเกี่ยวกับรูปแบบการนำกลยุทธ์การสร้างเครือข่ายความร่วมมือเพื่อพัฒนาการนิเทศการศึกษาที่มีประสิทธิภาพ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ทั้ง 5 ด้าน ไปปฏิบัติในบริบทที่แตกต่างกัน

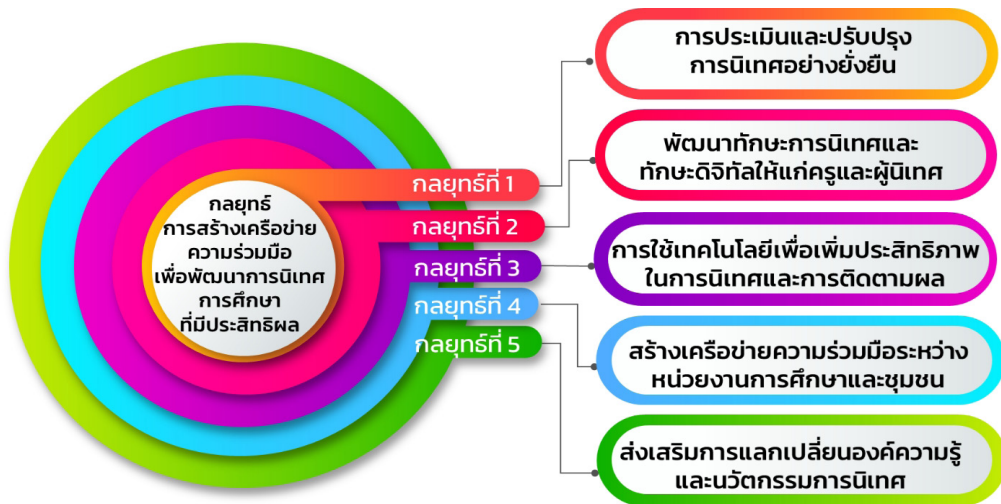
2.2 ควรศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพเพื่อสำรวจอุปสรรคเชิงโครงสร้างและวัฒนธรรมที่มีต่อเครือข่ายความร่วมมือ

2.3 ควรศึกษาวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action Research) เพื่อทดลองใช้และติดตามผลกระทบในระยะยาว

7. องค์ความรู้ที่ได้รับ

กลยุทธ์การสร้างเครือข่ายความร่วมมือเพื่อพัฒนาการนิเทศการศึกษาที่มีประสิทธิผล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ประกอบด้วย 5 กลยุทธ์ ดังนี้ กลยุทธ์ที่ 1) พัฒนาทักษะการนิเทศและทักษะดิจิทัลให้แก่ครูและผู้นิเทศ กลยุทธ์ที่ 2) ส่งเสริมการแลกเปลี่ยนองค์ความรู้และนวัตกรรมการนิเทศ กลยุทธ์ที่ 3) การประเมินและปรับปรุงการนิเทศอย่างยั่งยืน กลยุทธ์ที่ 4) การใช้เทคโนโลยีเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการนิเทศและการติดตามผล และกลยุทธ์ที่ 5) สร้างเครือข่ายความร่วมมือระหว่างหน่วยงานการศึกษาและชุมชน ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 องค์ความรู้ที่ได้รับ

เอกสารอ้างอิง

- กุลทัต หงส์ชยางกูร และปรัชญานันท์ เทียงจรรยา. (2565). *การสร้างและการบริหารเครือข่าย*. สงขลา: มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- แดนไพโร สีมามา. (2564). *กลยุทธ์การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างมีประสิทธิภาพสำหรับโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ*. (คู่มือนิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต). สกลนคร: มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- ทนนเดช ยงค์กมล. (2562). *การพัฒนา รูปแบบการบริหารจัดการเครือข่ายสถานศึกษาของโรงเรียนในเครือข่ายสารสนเทศ*. (วิทยานิพนธ์การศึกษาคุณวุฒิบัณฑิต). พะเยา: มหาวิทยาลัยพะเยา.

- นงศรีรักษ์ เคนไชยวงศ์. (2561). *กลยุทธ์การจัดการศึกษาแบบเรียนรวมอย่างมีประสิทธิภาพสำหรับโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน*. (ดุสิตนิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต). สกลนคร: มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- นฤมล ตุงคะสิริ. (2559). *รายงานวิเคราะห์การติดตามและประเมินผลการดำเนินงานของคณะครุศาสตร์ตามแผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ*. พิษณุโลก: มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม.
- นลินรัตน์ สุขนิตย์กิติกุล. (2563). *คู่มือการปฏิบัติงานการติดตามและประเมินผล*. สุรินทร์: กองนโยบายและแผน สำนักงานอธิการบดี มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์.
- ประทีป ทับโพน. (2563). *กลยุทธ์การบริหารสถานศึกษาด้วยความรับผิดชอบต่อสังคมของโรงเรียน สังกัดเทศบาล*. (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต). ปทุมธานี: มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์.
- ภาณุมาศ เฉลยนาต. (2556). *กลยุทธ์การระดมทรัพยากรทางการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 และ เขต 2*. (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต). พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา.
- ภูมิภัทร กลางโคตร, ทนงค์ดี คุ่มไข่น้ำ, วาโร เฟิงสวัสดิ์ และพรเทพ เสถียรนพแก้ว. (2561). *กลยุทธ์การบริหารโรงเรียนเพื่อเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้แบบมีอาชีพสำหรับโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ*. *วารสารมหาวิทยาลัยนครพนม*, 8(1), 63-71.
- วาสิกา อัครนิตย์. (2562). *กลยุทธ์การสร้างเครือข่ายความร่วมมือเพื่อพัฒนาโรงเรียนในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ*. (ดุสิตนิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต). สกลนคร: มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- สรญา วัชรเส็งกาศ. (2564). *กลยุทธ์การพัฒนาทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรมของนักเรียนประถมศึกษา ในโรงเรียน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ*. (ดุสิตนิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต) สกลนคร: มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2565). *นโยบาย จุดเน้น สพฐ. ประจำปีงบประมาณ 2565*. กรุงเทพฯ: กระทรวงศึกษาธิการ.
- สำนักงานศึกษาธิการภาค 9. (2562). *การพัฒนารูปแบบการติดตามและประเมินผลแบบมีส่วนร่วมให้มีประสิทธิภาพตามหลักธรรมาภิบาลและสอดคล้องกับทิศทางการปฏิรูปการศึกษาของประเทศในยุคประเทศไทย 4.0*. กรุงเทพฯ: กลุ่มตรวจราชการและติดตามประเมินผล สำนักงานศึกษาธิการภาค 9 สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงศึกษาธิการ.

- สุดา มงคลสิทธิ์. (2562). *กลยุทธ์การสร้างเครือข่ายความร่วมมือเพื่อพัฒนาการจัดการศึกษาในโรงเรียนเอกชนจังหวัดชลบุรี*. กาญจนบุรี: มหาวิทยาลัยเวสเทิร์น.
- หน่วยศึกษานิเทศก์. (2564). *แนวทางการนิเทศการจัดการศึกษาเชิงรุก*. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.
- Azorín, C. (2022). Collaborative networking in education: Learning across international contexts. *International Journal of Educational Research Open*, 3, 1-10.
- Donitsa-Schmidt, S., & Zuzovsky, R. (2024). Teacher education in Israel: A fifty-year journey (1974-2024). *Journal of Education for Teaching*, 50(5), 816-833.
- Greenberg, J., & Baron, R. A. (1995). *Behavior in organizations: Understanding and managing the human side of work*. (5th ed.). Prentice Hall, Englewood Cliffs, NJ.
- Harris, A., & Jones, M. (2020). Professional learning networks in a time of pandemic: A case of complexity. *Journal of Professional Capital and Community*, 5(3-4), 347-354.
- Prenger, R., Poortman, C. L., & Handelzalts, A. (2021). Professional learning networks: From teacher learning to school improvement. *Journal of Educational Change*, 22(1), 13-52.
- Wiyono, B. B., et al. (2025). Developing a community-based academic supervision model: A strategic reform for enhancing professional learning in Indonesian primary schools. *Educational Journal of Social and Development Research*.

